

# Universitätsbibliothek Wuppertal

**M. VAL. MARTIALIS**

**Martialis, Marcus Valerius**

**AMSTELODAMI, 1628**

Liber III.

---

**Nutzungsrichtlinien** Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-711](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-711)

*Ad Regulum. 03.*

rimus ubi est, inquis, cum sit liber iste secundus?  
 Quid faciam, si plus ille pudoris habet?  
 u tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum:  
 Vnum de titulo tollere jota potes.

M. V A L.

# MARTIALIS

## Epigrammatum

LIBER III.

*Ad lectorem. 1.*

**H**oc tibi, quidquid id est, longinquis mittit ab  
 oris  
 Gallia Romanæ nomine dicta togæ.  
 Hunc legis, & laudas librum fortasse priorem.  
 Illa, vel hæc mea sunt. quæ meliora putas?  
 Plus sanè placeat, domina qui natus in urbe est:  
 Debet enim Gallum vincere verna liber.

*Mittit librum Faustino. 2.*

Cujus vis fieri, libelle, munus?  
 Festina tibi vindicem parare,  
 Ne nigram cito raptus in culinam  
 Cordyllas madida tegas papyro,  
 Vel thuris, piperisque sis cucullus.  
 Faustini fugis in sinum? sapisti.  
 Cedro nunc licet ambules perunctus,  
 Et frontis gemino decens honore  
 Pictis luxuriæis umbilicis:  
 Et te purpura delicata velet,  
 Et cocco rubeat superbus index.  
 Illa vindicæ nec Probum rimeto.

*Ad librum suum. 3.*

Romam vade liber, si veneris unde, requiret:  
 Emiliæ dices de regione viæ.  
 Si, quibus in terris, qua sinus in urbe, rogabit:  
 Corneli referas me, licet, esse foro.

Cus

64 M. VAL. MARTIALIS  
Cur absim, quæret: breuiter tu multa fateres  
Non poterat vanæ tædia ferre togæ.  
Si, quando veniet? dicit: responde, Poëta  
Exierat, veniet cum citharæodus erit.

*Ad eundem, ut Iulium adeat. 4.*

Vis commendari sine me cursurus in Urbem,  
Parve liber, multis? an satis unus erit?  
Vnus erit (mihi crede) satis, cui non eris hospes,  
Iulius assiduum nomen in ore meo:  
Protinus hunc primi quæres in limine testæ,  
Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille, Lares.  
Est illi conjux, quæ te manibusque, sinuque,  
Excipiet, vel si pulverulentus eas,  
Hos tu seu pariter, siue hanc, illumve priorem  
Videris; hoc dices: Marcus avere iubet.  
Hoc satis est. alios commendet epistolas; peccat,  
Qui commendandum se putat esse suis.

*In mulierem deformem. 5.*

Formosam faciem nigro velamine celas:  
Sed non formoso corpore lædis aquas.  
Ipsam crede deam verbis tibi dicere nostris:  
Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

*Ad Marcellinum. 6.*

Lux tibi post Idus numeratur tertia Majas,  
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.  
Imputat ætherios orrus hæc prima parentis:  
Libat florentes hæc tibi prima genas.  
Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,  
Plus numquam patri præstitit illa dies.

*De sportula. 7.*

Centum miselli jam valete quadrantes,  
Anteambulonis congiarium lassæ,  
Quos dividebat balneator elixus.  
Quid cogitatis, & fames amicorum?  
Regis superbi sportulæ recesserunt.  
Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.

*In Quinctum. 8.*

Thaida Quinctus amat. quæ Thaida? Thaida lutea.  
Vnum oculum Thais non habet, ille duos.

*In Cinnam. 9.*

Verficulos in me narratur scribere Cinna :  
Non scribit, cujus carmina nemo legit.

*In Philomusum. 10.*

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bina.  
Mensura, perque omnes præstitit illa dies,  
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas,  
Et vitiis essent danda diurna tuis.  
Idem te moriens heredem ex asse reliquit :  
Exheredavit te, Philomuse, pater.

*Ad Quinctum. 11.*

Si tua nec Thebais, nec Iusca est, Quincte, puella ;  
Cur in te factum distichon esse putas ?  
Sed simile est aliquid, pro Laide Thaida dixi.  
Dic mihi, quid simile est Thais & Hermione ?  
Tu tamen es Quinctus : mutemus nomen amatis ;  
Si non vult Quinctus Thaida, Sextus amet.

*In Fabullum. 12.*

Unguentum (fateor) bonum dedisti  
Convivis here, sed nihil scidisti.  
Res falsa est bene olere, & esurire.  
Qui non cenat & ungitur, Fabulle,  
Hic vere mihi mortuus videtur.

*In Næviam. 13.*

Dum non vis piscem, dum non vis carpere pullos,  
Et plus quam patri, Næviam, parcis apro :  
Accusas, rumpisque coquū, tanquam omnia cruda  
Attulerit, nunquam sic ego crudus ero.

*In Tuccium, de sportula. 14.*

Romam perebat esuritor Tuccius,  
Profectus ex Hispania.  
Occurrit illi sportularum fabula :  
A ponte rediit Mulvio.

*De Codro. 15.*

Plus credit nemo quam tota Codrus in urbe  
Cum sit tam pauper, quomodo ? cæcus amat.

*In cerdonem munerarium* 16.

Das gladiatores, futurum regule, cerdo,  
 Quodque tibi tribuit subula, fica rapit.  
 Ebrius es : nec enim faceres id sobrius umquam,  
 Ut velles corio ludere, cerdo, tuo :  
 Lufisti. satis est : sed te, mihi crede, memento  
 Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

*In Sabidium.* 17.

Circumlata dia mensis scriblita secundis,  
 Vrebat nimio fœva calore manus :  
 Sed magis ardebat Sabidî gula : protinus ergo  
 Sufflavit buccis terque quaterque suis.  
 Illa quidem tepuit, digitosque admittere visa est;  
 Sed nemo potuit tangere : merda fuit.

*Ad Maximum.* 18.

Perfrixisse tuas quæsta est præfatio fauces.  
 Cum te excularis, Maxime ; quid recitas ?

*De vipera in ore urse  
abeneæ.* 19.

Proxima centenis, ostenditur ursa columnis,  
 Exornant fictæ qua platanona feræ :  
 Hujus dum patulos alludens tentat hiatus  
 Pulcher Hylas, teneram merfit in ora manum.  
 Vipera sed cæco scelerata latebat in ære,  
 Vivebatque anima deteriore fera.  
 Non sensit puer esse dolos, nisi dente recepto  
 Dum perit. ô facinus falsa quod ursa fuit !

*De Canio Ruso.* 20.

Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus ?  
 Vtrumne chartis tradit ille victaris  
 Legenda temporum acta Claudianorum ?  
 An quæ Neroni falsus adstruit scriptor ?  
 An æmularur improbi jocos Phædri ?  
 Lascivus elegis, an severus herois ?  
 An in cothurnis horridus Sophocleis ?  
 An otiosus in schola poetarum  
 Lepore tinctos Attico sales narrat ?  
 Hinc si recessit, porticum terit templi,  
 An spatia carpit lentus Argonautarum ?  
 An delicatæ solæ rursus Europæ

Inter tepentes post meridiem buxos  
 Sedet, ambulatve liber acribus curis?  
 Citine thermis, an lavatur Agrippæ,  
 An impudici balneo Tigillini?  
 An rare Tulli fruitur, atque Lucani?  
 An Pollionis dulce currit ad Quartum?  
 An æstuantis jam profectus ad Bajas,  
 Piger Lucrino nauclatur in stagno?  
 Vis scire quid agat Canius tuus? ridet.

*In crudelem dominum, à fideli famulo servatum. 21.*

Proscriptum famulus servavit fronte notatus,  
 Non fuit hæc domini vira, sed invidia.

*Ad Apicium. 22.*

Dederas, Apici, bis trecenties ventri,  
 Et adhuc supererat centies tibi laxum.  
 Hoc tu gravatus, ut famem & sitim ferre,  
 Summa venenum potione perduxisti.  
 Nihil est, Apici, te gulosius factum.

*In quendam invitatores. 23.*

Omnia cum retro pueris obsonia tradas,  
 Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?

*De haruspice hernioso. 24.*

Vite nocens rosâ stabat moriturus ad aras  
 Hircus, Bacche, tuis victima grata sacris.  
 Quem Tuscus mactare deo cum vellet haruspex,  
 Dixerat agresti forte rudique viro;  
 Ut cito testiculos, sed acuta falce secaret;  
 Teter ut immundæ carnis abiret odor.  
 Ipse super virides aras ludantia pronus  
 Dum resecat cultro colla, premitque manu:  
 Ingens iratis apparuit hernia sacris:  
 Occupat hanc ferro rusticus, atque secat.  
 Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,  
 Talibus & fibris namina prisca coli.  
 Sic modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus haruspex,  
 Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.

*Ad Faustinum, de Sabine, oratore. 25.*

Si temperari balneum cupis fervens,  
Faustine, quod vix Iulianus intraret ;  
Roga, lavetur, Rhetorem Sabinejum :  
Neronianas hic refrigeret thermas.

*In Candidum. 26.*

Prædia solus habes, & solus, Candide, nummos ;  
Aurea solus habes, myrrhina solus habes ;  
Massica solus habes, & Opimi Cæcuba solus ;  
Et cor solus habes, solus & ingenium ;  
Omnia solus habes : nec me puto velle negare ;  
Vxorem sed habes, Candide, cum populo.

*In Gallum. 27.*

Nunquam me revocas, venias cum sæpe vocatus ;  
Ignosco ; nullum si modo, Galle, vocas.  
Invitas alios ; vitium est utriusque, quod ? inquis ;  
Et mihi cor non est, nec tibi, Galle, pudor.

*In Nestorem. 28.*

Auriculam Mario graviter miraris olere !  
Tu facis hoc : garris, Nestor, in auriculam.

*In Zoilum. 29.*

Has cum gemina compede dedicat catenas,  
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.

*Ad Gargilianum. 30.*

Sportula nulla datur ; gratis conviva recumbis ;  
Dic mihi, quid Romæ, Gargiliane, facis ?  
Vnde tibi togula est, & fuscæ pensio cellæ ?  
Vnde datur quadrans ? unde vir es Chiones ?  
Cum ratione licet dicas te vivere summa :  
Quod vivis, nulla cum ratione facis.

*Ad Rufinum. 31.*

Sunt tibi (consteor) diffusi jugera campi,  
Vibanique tenent prædia multa Lares ;  
Et servit dominæ numerosus debitor arçæ,  
Sustentatque tuas auxea mensa dapes.

Fastidire tamen noli, Rufine, minores :  
Plus habuit Didymus, plus Philomelus haber.

*In Matriniam. 32.*

Num possim vetulam, quæris Matrinia : possum  
Et vetulam : sed tu mortua, non vetula es.  
Possum Hecubam, possum Niobem, Matrinia : sed si  
Nondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

*Qualem puellam velit poe-*

ta. 33

Ingenuam malo : sed si tamen illa negetur,  
Libertina mihi proxima conditio est ;  
Extremo est ancilla loco : sed vincet utramque,  
Si facie nobis hæc erit ingenua.

*In Chionem. 34.*

Digna tuo cur sis, indignaque nomine, dicam :  
Frigida es, & nigra es : non es, & es Chione.

*De piscibus sculptis. 35.*

Artis Phidiacæ toreuma clarum,  
Pisces adspicis ! adde aquam, natabunt.

*Ad Fabianum 36.*

Quod novus & nuper factus tibi præstat amicus ;  
Hoc præstare jubes me, Fabiane, tibi.  
Horridus ut primo semper te mane salutem ;  
Per mediumque trahat me tua sella lutum :  
Lassus ut in thermas decima, vel serius, hora  
Te sequar Agrippæ, cum laver ipse Titi.  
Hoc per triginta merui Fabiane, Decembres,  
Ut sim tiro tuæ semper amicitiae ?  
Hoc merui, Fabiane, toga tritaque meaque,  
Ut nondum credas me meruisse rudem ?

*In divites irascentes. 37.*

Irasci tantum felices nostis amici.  
Non belle facitis : sed juvat hoc facere.

*Ad Sextum. 38.*

Quæ te caussa trahit, vel quæ fiducia Romam,  
Sexte ? quid aut speras, aut petis inde ? refer.  
E 3 Causas,



70 M. VAL. MARTIALIS  
Causas, inquis, agam. Cicerone disertius ipso,  
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.  
Egit Arestinus causas, & Cajus. utrumque  
Noras : sed neutri pensio tota fuit.  
Si nihil hinc veniet, pangentur carmina nobis ;  
Audieris, dices esse Maronis opus.  
Infans : omnes gelidis quicunque lacernis  
Sunt ibi ; Nalones, Virgilios, que vides.  
Atria magna colam. vix tres, aut quattuor ista  
Res aluit ; pallet cætera turba fame.  
Quid faciam ? suade: nã certum est vivere Romæ.  
Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

*De Lycori ad Faustinum. 39.*  
Iliaco similem puerum, Faustine, ministro  
Lusca Lycoris amat. quam bene lusca videt!

*In Thelestinum. 40.*  
Mutua quod nobis ter quinquagena dedisti  
Ex opibus tantis. quas gravis arca premit :  
Esse tibi magnus, Thelestine, videris amicus.  
Tu magnus, quod das? immo ego, quod recipis.

*De lacerta calata, 41.*  
Inferta phialæ Mentoris manu ducta  
Lacerta vivit, & timeretur argentum.

*In Pollam. 42.*  
Lomento rugas uteri quod condere tentas,  
Polla ; tibi ventrem, non mihi labra linis.  
Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum :  
Quod tegitur, majus creditur esse malum.

*In Lentinum. 43.*  
Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis ;  
Tam subito corvus, qui modo cycnus eras.  
Non omneis falles, scit te Proserpina canum ;  
Personam capiti detrahet illa tuo.

*In Ligurinum nimis poetam. 44.*  
Occurrit tibi nemo quod libenter,  
Quod quacunque venis, fuga est, & ingens  
Circa te, Ligurine, solitudo :  
Quid sit, scire cupis ? nimis poeta es.

Hoc valde vitium periculofum est.  
 Non tigris catulis citata raptis,  
 Non difpas medio perufta fole,  
 Nec fic fcorpheus improbus timetur.  
 Nam tantos, rogo, quis ferat labores?  
 Et ftanti legis, & legis fedenti:  
 Currenti legis, & legis cacanti.  
 In thermas fugio, fonas ad aurem;  
 Pifcinam peto, non licet natate;  
 Ad coenam propero, tenes euntem;  
 Ad coenam venio, fugas fedentem;  
 Laffus dormio, fufcitas jacentem;  
 Vis, quantum facias mali, videre?  
 Vir iuftus, probus, innocens timeris.

*In eundem, 45.*

Fugerit an menfas Phoebus, cenamque Thyeftræ,  
 Ignoro; fugimus nos, Ligurine, tuam.  
 Illa quidem lauta eft, dapibusq; inftituta fuperbis;  
 Sed nihil omnino, te recitante, placet.  
 Nolo mihi ponas rhombos, nullumve bilibrem;  
 Nec volo boletos, oftrea nolo: tace.

*Ad Candidum, 46.*

Exigis à nobis operam fine fine rogatam.  
 Non eo; libertum fed tibi mirto meum.  
 Non eft, inquis, idem: multo plus effe probabo.  
 Vix ego lecticam fubfequar, ille ferer.  
 In turbam incideris, cunctos umbone repellet:  
 Invalidum eft nobis ingenuumque latus.  
 Quidlibet in caufâ narraveris; ipfe tacebo:  
 At tibi tergeminum mugiet ille fophos.  
 Lis erit; ingenti faciet convicia voce:  
 Effè pudor vetuit fortia verba mihi.  
 Ergo nihil nobis, inquis, præftabit amicus?  
 Quidquid libertus, Candide, non poterit.

*De Bafso, ad Fauftinum, 47.*

Capena grandi porta qua pluit gutta,  
 Phrygiumque matris Almo qua lavat ferrum,  
 Horatiorum qua viret facer campus,  
 Et qua pufilli fervet Herculis fanum.  
 Fauftine, plena Baffus ibat in rheda,  
 Omnes beati copias trahens ruris.

72 M. VAL. MARTIALIS  
Illic videres frutice nobili caules,  
Et utrumque porrum, sessilesque lactucas,  
Pigroque ventri non inutiles beras :  
Illic coronam pinguibus gravem turdis,  
Leporemque læsum Gallici canis deute,  
Nondumque victa lacteum faba porcum.  
Nec feriatus ibat ante carrucam  
Sed tuta feno cursor ova portabat.  
Urbem petebat Bassus ? immo rus ibat.

*In Ollum. 48.*

Pauperis exstruxit cellam, sed vendidit Ollus  
Prædia : nunc cellam pauperis Ollus habet.

*In quendam. 49.*

Vejentana mihi misces, tibi Massica ponis,  
Olfacere hæc malo pocula, quam bibere.

*Ad Ligurinum, ( de quo Epig. 44.  
& 45. ) 50.*

Hæc tibi, non alia, est ad coenam causa vocandi,  
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.  
Deposui soleas, affertur protinus ingens  
Inter lactucas oxygarumque liber.  
Alter porrigitur, dum fercula prima morantur.  
Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.  
Et quartum recitas, & quintum denique librum.  
Putidus est, toties si mihi ponis aprum.  
Quod si non scombris scelerata poemata donas :  
Coenabis solus jam, Ligurine, domi.

*Ad Gallam, 51.*

Cum faciem laudo, cum miror crura, manusque :  
Dicere, Galla, soles : nuda placebo magis.  
Et semper vitas communia balnea nobis.  
Numquid, Galla, times, ne tibi non placeam ?

*In Tongilianum, 52.*

Emta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducenis :  
Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.  
Collatum est decies : rogo, non potes ipse videri  
Incendiisæ tuam, Tongiliane, domum ?

*Ad Chloen. 53.*

Et vultu poteram tuo carere,  
 Et collo, manibusque, cruribusque;  
 Et mammis, natibusque, clunibusque:  
 Et, ne singula persequi laborem,  
 Tota te poteram, Chloe, carere.

*Ad Gallam. 54.*

Cum dare non possim, quod poscis, Galla, rogantēs  
 Multo simplicius, Galla, negare potes.

*In Gelliam. 55.*

Quod quacunq; venis, Cosmum migrare putamus;  
 Et fluere excusso cinna ma fusa vitro:  
 Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.  
 Scis, puto, posse meum sic bene olere canem.

*De aqua bonæ inopia, & vino Ra-  
 vennate. 56.*

Sit cisterna mihi, quam vinea, malo Ravennæ:  
 Cum possim multo vendere pluris aquam.  
 Callidus imposuit nuper mihi caupo Ravennæ:  
 Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

*Ad Bassum, de villa Faustini. 58.*

Bajana nostri villa, Basse, Faustini  
 Non otiosis ordinata myrtetis,  
 Viduaque platano, tonilique buxeto  
 Ingata lati spatia detinet campi,  
 Sed rure vero, barbaroque lætatur.  
 Hic facta premitur angulo Ceres omni,  
 Et multa fragrat testa senibus autumnis.  
 Hic post Novembres, imminente jam Bruma,  
 Seras putator horridus refert uvas.  
 Truces in alta valle mugiant tauri,  
 Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.  
 Vagatur omnis turba fordida cortis,  
 Argutus anser, gemmeique pavones,  
 Nomenque debet quæ rubenribus pennis;  
 Et picta perdix, Numidicæque guttatæ,  
 Et impiorum Phasiana Colchorum;

Rhodias superbi feminas premunt galli ;  
 Sonantque turres plausibus columbarum ;  
 Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur.  
 Avidi sequuntur villicæ finum porci,  
 Matremque plenam mollis agaus expectat.  
 Cingunt serenum lactei focum vernæ,  
 Et larga festos lucet ad Lares silva.  
 Non segnis albo pallet otio caupo,  
 Nec perdit oleum lubricus palæstrita ;  
 Sed tendit avidis rete subdolum tuidis.  
 Tremulave captum linea trahit piscem,  
 Aut impeditam cassibus refert damam.  
 Exercet hilares facilis hortus urbanos,  
 Et pædagogus non jubente lascivi  
 Parere gaudent villico capillati :  
 Fr̄ delicatus opere fruitur eunuchus.  
 Nec venit inanis rusticus saluator ;  
 Fert ille ceris cana cum suis mella,  
 Metamque lactis Saffinate de silva.  
 Somniculosos ille porrigit glires ;  
 Hic vagientem matris hispidae foetum,  
 Alius coactos non amare capones.  
 Et dona matrum vimineo ferunt texto  
 Grandes proborum virgines colonorum.  
 Facto vocatur lætus opere vicinus ;  
 Nec avata servat crastinas dapes mensa :  
 Vescuntur omnes, ebrioque non novit  
 Satur minister invidere conviyæ.  
 At tu sub urbe possides famem mundam,  
 Et turre ab alta prospicis meras laurus,  
 Furem Priapo non timente securus,  
 Et vititorem farre pascis urbano,  
 Pictamque portas otiosus ad villam.  
 Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.  
 Rus hoc vocari debet, an domus longe ?

*De sutore & fullone, gladiatorii munus  
 ris editoribus. 59.*

Sutor cerdo dedit tibi culta Bononia, munus.  
 Fullo dedit Mutinæ : nunc ubi caupo dabit ?

*In Ponticum. 60.*

Cum vocor ad cenam, non jam venalis, ut ante,  
 Cur mihi non eadem, quæ tibi, coena datur ?

Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino,  
 Sugitur inciso mytilus ore mihi.  
 Sunt tibi boleti ; fungos ego sumo fuillos.  
 Res tibi cum rhombo est : at mihi cū sparulo.  
 Cereus immodicis turtur te clunibus implet ;  
 Ponitur in cavea mortua pica mihi.  
 Cur sine te coeno, cum tecum, Pontice, coenam ?  
 Sportula quod non est, profit ; edamus idem.

*In Cinnam. 61.*

Esse nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna :  
 Si nil, Cinna, petis ; nil tibi, Cinna, nego.

*In Quintum. 62.*

Centenis quod emis pueros, & sæpe ducenis ;  
 Quod sub rege Numa condita vina bibis :  
 Quod constat decies tibi non spatiosa supellex :  
 Libra quod argenti millia quinque rapit :  
 Aurea quod fundi pretio carruca paratur :  
 Quod pluris mula est, quam domus emta tibi.  
 Hæc animo credis magno te, Quinte, parare ?  
 Falleris. hæc animus, Quinte, pusillus emit.

*In Cotilum. 63.*

Cotile, bellus homo es : dicunt hoc, Cotile, multi.  
 Audio : sed quid sit, dic mihi, bellus homo.  
 Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines :  
 Balsama qui semper, cinnama semper olet :  
 Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat :  
 Qui movet in varios brachia vulsa modos :  
 Inter femineas tota qui luce cathedras.  
 Desider, atque aliqua semper in aure sonat :  
 Qui legit hinc illinc missas recipitque tabellas :  
 Pallia vicini qui refugit cubiti.  
 Qui scit, quam quis amet: qui per convivia currit:  
 Hirpini veteres qui bene novit avos.  
 Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?  
 Res prætriosa est, Cotile, bellus homo.

*De Canio Rufo, ad Cassianum. 64.*

Sirenas, hilarem navigantium poenam,  
 Blandasque mortes, gaudiumque crudele,  
 Quas

76. M. VAL. MARTIALIS  
Quas nemo quondam deserebat auditas,  
Fallax Vlysses dicitur reliquisse.  
Non miror : illud, Cassiane, mirarer,  
Si fabulantem Canium reliquisset.

*Ad Diadumenum. 65.*

Quod spirat tenera malum mordente puella :  
Quod de Corycio quæ venit aura croco :  
Vinea quod primis floret cum cana racemis :  
Gramina quod redolent quæ modo carpfit ovis :  
Quod myrtus , quod messor Arabs , quod succina  
Pallidus Eoo thure quod ignis olet . (trita?  
Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbre :  
Quod madidas nardo sparfa corona comas :  
Hoc tua, sæve puer Diadumene, basia, fragrant.  
Quid, si tota dares illa sine invidia ?

*In M. Antonium de Ciceronis  
cade. 66.*

Par scelus admisit Phariis Antonius armis :  
Abcidit vultus ensis uterque sacros.  
Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos,  
Hoc tibi, Roma, caput, cum loquereris, erat.  
Antoni tamen est pejor, quam caussa Pothini :  
Hic facinus domino præstitit, ille sibi.

*De pigris nautis. 67.*

Cessatis, pueri, nihilque môstis,  
Varreno Rasinaque pigriores ;  
Quorum per vada tarda navigantes,  
Lentos figitis ad celeusma remos.  
Iam prono Phaethonte sudat Æthon,  
Exariturque dies, & hora lassos  
Interjungit equos meridiana.  
At vos tam placidas vagi per undas  
Turæ luditis orium carinæ .  
Non nautas puto vos, sed argonautas.

*Ad castam matronam. 68.*

Huc est usque tibi scriptus, matrona, libellus.  
Cui sint scripta rogas interiora ? mihi.  
Gymnasium, therme, stadium est hac parte recede.  
Exuimur, nudos parce videre viros,

Hic jam deposito post vina rosasque pudore,  
 Quid dicat, nescit faucia Terpsichore.  
 Schemate nec dubio, sed aperte nominat illam,  
 Quam recipit sexto mense superba Venus :  
 Custodem medio statuit quam villicus horto,  
 Opposita spectat quam proba virgo manu.  
 Si bene te novi, longum jam lassa libellum  
 Ponebas ; totum nunc studiosa legis.

*Ad Cosconium, poetam. 69.*

Omnia quod scribis castis epigrammata verbis,  
 Inque tuis nulla est mentula carminibus ;  
 Admiror, laudo ; nihil est te sanctius uno :  
 At mea luxuria pagina nulla vacat.  
 Hæc igitur nequam juvenes, facilesque puellæ,  
 Hæc senior, sed quem torquet amica, legat.  
 At tua, Cosconi, venerandaque sanctaque verba,  
 A pueris debent virginibusque legi.

*Ad Scævinum. 70.*

Mœchus es Aufidiæ, qui vir, Scævine, fuisti.  
 Rivalis fuerat qui tuus, ille vir est.  
 Cur aliena placet tibi, cui sua non placet uxor,  
 Nunquid securus non potes arrigere ?

*In Nævolum Philopygistam. 71.*

Mentula cum doleat puero ; tibi, Nævole, culus ?  
 Non sum divinus, sed scio quid facias.

*Ad Saufejam. 72.*

Vis futui, nec vis mecum, Saufeja, lavari.  
 Nescio, quod magnum suspicer esse nefas.  
 Aut tibi pannosæ pendent à pectore maminae ?  
 Aut sulcos uteri prodere nuda times :  
 Aut infinito lacerum patet inguen hiatu :  
 Aut aliquid cunni prominere ore tui.  
 Sed nihil est horum, credo pulcherrima nuda es.  
 Si verum est, vitium pejus habes : fatua es.

*In Phœbum. 73.*

Dormis cum pueris mutoniatis,  
 Et non stat tibi, Phœbe, quod stat illis.  
 Quid vis me (rogo) Phœbe, suspicari ?  
 Mollem credere te virum volebam :  
 Sed rumor negat esse te cinædum.



*In Gargilianum. 74.*

Pfilothro faciem levas & dropace calvam,  
 Nunquid tonforem, Gargiliane, times?  
 Quid facient ungues? nam certe non potes illos  
 Resina, Veneto nec refecare luto.  
 Desine, si pudor est, miseram traducere calvam:  
 Hoc fieri cunno, Gargiliane, solet,

*Ad Lupercum. 75.*

Stare, Luperce, tibi jampridem mentula desit:  
 Luctaris demens tu tamen arrigere.  
 Sed nihil erucæ faciunt, bulbique salaces;  
 Improbæ nec profunt jam satureja tibi.  
 Cœpisti puras opibus corrumpere buccas,  
 Sic quoque non vivit sollicitatâ Venus.  
 Mirari satis hoc quisquam, vel credere possit,  
 Quæ non stat, magno stare, Luperce, tibi?

*In Bassum. 76.*

Arrigis ad verulas, fastidis, Basse, puellas:  
 Nec formosa tibi, sed moritura placet.  
 Hic (rogo) non furor est, non est hæc mentula  
 demens?  
 Cum possis Hecubam, non potes Andromachæ.

*In Baticum. 77.*

Nec nullus, nec te delectat, Bætice, turdus:  
 Nec lepus est unquam, nec tibi gratus aper.  
 Nec te liba juvant, nec sectæ quadra placentæ:  
 Nec Libyæ mittit, nec tibi Phæsis aves.  
 Capparin, & putri cepas alece natantes,  
 Et pulpam dubio de petasone voras.  
 Teque juvant gerres, & pelle melandrya cana:  
 Resinata bibis vina, Falerna fugis.  
 Nescio, quod stomachi vitium secretius esse  
 Suspicer. ut quid enim, Bætice, \* saprofagis?

\* Καπροφαγίης.

*Ad Paullinum. 78.*

Minxisti corrente semel, Pauline, carina.  
 Mejere yis iterum? jam Palinurus eris.

*In Sertorium. 79.*

Rem peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.  
Hanc ego, cum fuit, non puto perficere.

*Ad Apicium. 80.*

De nullo quereris, nulli maledicis, Apici;  
Rumor ait, linguæ te tamen esse malæ.

*In Beticum Gallum, fellato-  
rem. 81.*

Quid cum femineo tibi, Bætice Galle, barathro?  
Hæc debet medios lambere lingua viros.  
Abscissa est quare Samia tibi mentula testa,  
Si tibi tam gratus, Bætice, cunnus erat?  
Castrandū caput est, nam sis licet inguine Gallus,  
Sacra tamen Cybeles decipis; ore vir es.

*In Zoilum. 82.*

Conviva quisquis Zoili potest esse,  
Summoenianas coenet inter uxores,  
Curtaque Ledæ sobrius bibat testa.  
Hoc esse levius, puriusque contendo.  
Iacet occupato galbinatus in lecto,  
Cubitisque trudit hinc & inde convivas,  
Effultus ostro, sericisque pulvinis.  
Stat exoletus, suggeritque ructanti  
Pinnas rubentes, cuspidesque lentisci;  
Et æstuanti tenuè ventilat frigus  
Supina prasino concubina flabello;  
Fugatque muscas myrtea puer virga:  
Percurrit agili corpus arte tractatrix,  
Manumque doctam spargit omnibus membris.  
Digiti trepantis signa novit eunuchus,  
Et delicatæ fuscitator urinæ  
Domini bibentis ebrium regit penem.  
At ipse retro flexus ad pedum turbam  
Inter catellas anserum exta lambentes  
Partitur apri glandulas palæstritis,  
Et concubino turturum nates donat:  
Ligurumque nobis saxa cum ministrentur,  
Vel cocta fumis musta Massilitanis,  
Opimianum morionibus nectar  
Crystallinisque myrrhinisque propinat.  
Et Cosmianis ipse fufus ampullis,

Non erubescit murice aureo nobis  
 Dividere mœchæ pauperis capillare.  
 Septunce multo deinde perditus sterit?  
 Nos accubamus, & silentium ronchis  
 Præstare iussi, nutibus propinamus.  
 Hos Malchionis patimur improbi fastus,  
 Nec vindicare, Rufe, possumus. fellat.

*In Coclitem. 83.*

Vt faciam breviora mones epigrammata, Cocles,  
 Fac mihi, quod Chione. non potui brevius.

*In Tongilionem. 84.*

Quid narrat tua mœcha? non puellam  
 Dixi, Tongilion. quid ergo? linguam.

*In savum maritum. 85.*

Quis tibi persuasit nares abscindere mœcho?  
 Non hac peccatum est parte, marite, tibi.  
 Stulte, quid egisti? nihil hic tua perdidit uxor,  
 Cum sit salva sui mentula Deiphobi.

*Ad castam matronam. 86.*

Ne legeres partem lascivi, casta, libelli,  
 Prædixi, & monui: tu ramen, ecce, legis.  
 Sed si Panniculum, si spectas, casta, Latinum:  
 ( Non sunt hæc mimis improbiora ) lege.

*In Chionem. 87.*

Narrat te rumor, Chione, nunquam esse futuram.  
 Atque nihil cunno purius esse tuo.  
 Testa ramen non hac, qua debes, parte lavaris:  
 Si pudor est, transfer subligar in faciem.

*In fratres fellatores. 88.*

Sunt gemini fratres, diversa sed inguina lingunt.  
 Dicite, dissimiles sint magis, an similes?

*Ad Phœbum. 89.*

Vtere lactucis, & mollibus utere malvis:  
 Nam faciem durum, Phœbe, cacantis habes.

*De Galla. 90.*

Vult, non vult dare Galla mihi : nec dicere possū,  
Quod vult, & non vult, quid sibi Galla velit.

*De Mifitio. 91.*

Cum peteret patriæ Mifitius arva Ravennæ,  
Semiviro Cybeles cum grege junxit iter :  
Huic comes hærebat domini fugitivus Achilles,  
Insignis forma nequitiaque puer.  
Quærentes steriles sensere viri : qua parte cubarer,  
Quærent ; sed tacitos sensit & ille dolos :  
Mentitur ; credunt : somni post vina petuntur ;  
Continuo ferrum noxia turba rapit,  
Exciduntque senem, spondæ qui parte jacebat :  
Namque puer pluteo vindice tutus erat.  
Suppositam fama est, quondam pro virgine cervam ;  
At nunc pro cervo mentula supposita est,

*Ad Gallum. 92.*

Vt patiar mœchum rogat uxor, Galle ; sed unum,  
Huic ego, non oculos eruo, Galle, duos.

*In Vetustillam. 93.*

Cum tibi trecenti consules, Vetustilla,  
Et tres capilli, quattuorque sint dentes,  
Pectus cicadæ crusculumque formicæ :  
Rugosiorum cum geras stola frontem,  
Et araneorum cassibus pares mammias :  
Cum comparata rictibus tuis ora  
Niliacus habeat crocodilus angusta,  
Meliusque ranæ garriant Ravennates ;  
Et Adrianus dulcius culex cantet,  
Videasque quantum nocturnæ vident mane,  
Et illud oleas, quod viri capellarum ;  
Et anatis habeas orropygium macræ,  
Senemque Cynicum vincat osseus cunnus :  
Cum te lucerna balneator extincta  
Admirat inter bustuarias mœchas :  
Cum Brumâ mensem sit tibi per Augustum  
Regelare nec te pestilentia possit,  
Audes ducentas nuptum ire post mortes,  
Virumque demens cineribus tuis quæris  
Prurire, quid ! farrigare si velit saxum,

Quis conjugem te, quis vocabit uxorem,  
 Philomelus aviam quam vocaverat nuper ?  
 Quod si cadaver exigis tuum scalpi ;  
 Sternatur à Coricle clinico lectus,  
 Thalassionem qui tuum decet solus :  
 Vitorque tedas præferat novæ nuptæ.  
 Inurare in istum sola fax potest cunnum.

*In Rufum. 94.*

Esse negas coctum leporem, poscisque flagella :  
 Mavis, Rufe, coquum scindere, quam leporem,

*In Navolum (de quo  
 ep. 71.) 95.*

Numquam dicis ave, sed reddis, Nævole, semper,  
 Quod prior & corvus dicere sæpe solet.  
 Cur hoc expectes à me, rogo, Nævole, dicas :  
 Nam, puto, nec melior, Nævole, nec prior es.  
 Præmia laudato tribuit mihi Cæsar uterque,  
 Natorumque dedit jura paterna trium.  
 Ore legor multo, notumque per oppida nomen  
 Non expectato dat mihi fama rogo.  
 Est & in hoc aliquid : vidit me Roma tribunum ;  
 Et sedeo qua te suscitavit Oceanus.  
 Quot mihi Cæsareo facti sunt munere cives,  
 Nec famulos totidem suspicor esse tibi.  
 Sed pædicaris ; sed pulchre, Nævole, ceves :  
 Jam jam tu prior es, Nævole, vincis : ave.

*In Gargilium. 96.*

Lingis, non futuis meam puellam :  
 Et garris quasi moechus, & furutor.  
 Si te prendero, Gargili ; tacebis.

*In Sabellum. 97.*

Sit culus tibi quam macer, requiris ?  
 Pædicare potes, Sabelle, culo.

*Ad Rufum. 98.*

Ne legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellus.  
 Carmine hæsa meo est, lædere & illa potest.

*Ad cerdone m. 99.*

Iraſci noſtro non debes, cerdo, libello;  
 Ars tua, non vita eſt carmine læſa meo.  
 Innocuos permiſſe ſales. cur ludere nobis  
 Non liceat, licuit ſi jugulare tibi ?

*Ad Ruſum. 100.*

Curſorem ſexta tibi, Ruſe, remiſimus hora,  
 Carmina quem madidum noſtra tuliſſe reor;  
 Imbribus immodicis cœlum nam forte ruebat.  
 Non aliter mitti debuit iſte liber.

M. VAL.

## MARTIALIS

## Epigrammatum

LIBER. IV.

*De natali Caſaris. 1.*

**C**Aſaris alma dies, & luce ſacratior illa  
 Conſcia Diææum quâ tulit Ida Iovem,  
 Longa precor, Pyliog; veni numeroſior ævo,  
 Semper & hoc vultu, vel meliore, nite.  
 Hic colat Albano Tritonida multus in auro,  
 Perque manus tantas plurima quercus eat.  
 Hic colat ingenti redeuntia ſæcula luſtro,  
 Et quæ Romuleus ſacra Terentus habet.  
 Magna quidem, Superi, petimus; ſed debita terris;  
 Pro tanto quæ ſunt improba vota Deo ?

*De Horatio ſpectaculorum die indecenter veſtito. 2.*

Speſtabat modo ſolus inter omnis  
 Nigris munus Horatius lacernis,  
 Cum plebs, & minor ordo, maximusque;  
 Sancto cum Duce candidus ſederet.  
 Toto nix cecidit repente cœlo :  
 Albis ſpeſtat Horatius lacernis.